

MEHMET ŐENOL

Ruh-u Revan

*Şemseddin Sami
ve Ali Sami'nin
Romani*

Remzi Kitabevi

MEHMET ŐENOL ğrenimine Ankara'da başladı ve Orta Doęu Teknik niversitesi'ni bitirdi. 1980'li yıllarda gazeteciliğe geçti. 12 Eylül darbesi sonrası yayınlanan ilk gençlik dergilerinden olan *Yeni Olgu* ve *Gençlik Toplum* dergisinin kurucularındandır. 1983 yılından itibaren *Yeni Gündem* dergisinin Ankara bürosunda görev aldı. Daha sonra Ana Britannica'da yazı kurulu yelięi, Manajans Thompson'da metin yazarlığı, *Őizofrenęi* dergisinde yayın kurulu yelięi yaptı. *Tribn* dergisinin yayın yönetmenliğini sürdürdü. Türkiye'nin ilk kulüp yayını olan *Galatasaray* dergisini çıkardı. Mehmet Ali Birand ile birlikte *Galatasaray: 100 Yıllık Sevd* belgeselinin senaryosunu yazdı. *Top Bir Dünyadır* (Yapı Kredi Yayınları, 2004); *Dünya Kupası* (İletişim Yayınları, 2002) kitaplarına makaleleriyle katkıda bulundu. Atilla Aksoy ile birlikte Türkçe ve İngilizce yayımlanan *Liderlik İçin Doğdu/Born to Lead* (2012) kitabını hazırladı. 2008'de *100 Yıllık yk* kitabını (Mehmet Ali Gkatı ile birlikte) ve *Gayriresmi Futbol Tarihi* (Mundi Kitap, 2020) kitaplarını yazdı. Galatasaray Stat Müzesi'nin kuruluşundan itibaren Mze Komisyonu yesi olarak uzun yıllar görev yaptı. Çeřitli haber sitelerinde ve bloglarda spor, futbol tarihi üzerine yazıyor, uluslararası sivil toplum örgütlerine film çekiyor.

MEHMET ŐENOL

Ruh-u Revan

ŞEMSEDDİN SAMİ VE
ALİ SAMİ'NİN ROMANI

Remzi Kitabevi

RUH-U REVAN / Mehmet Őenol

© Remzi Kitabevi, 2022

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Dođan Yalçın

Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-2096-1

BİRİNCİ BASIM: Haziran 2022

Kitabın basımı 3000 adet yapılmıŐtır.

Remzi Kitabevi A.Ő., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

Anneme; Zehra, Leyla, Necla'ya,

“Tarih bir mumyalar müzesi olmaktan çıkmalı, gerçekte neyse o olmalıdır: Coşkulu bir canlandırma denemesi. Ölüme karşı açılmış şanlı bir savaştır tarih. İşte bu nedenle, bir şeyi gerçekten anlatmış olmak istiyorsak, bir şeyin tarihini yapmış olmak istiyorsak, içinden fıskırdığı bitimsiz kaynaktan doğduğu anda göstermeliyiz onu, insanoğlunun yaşamını oluşturan insanca şeylerin tümünün gerçeği oradadır; yoksa istediğimizi gerçekleştirmiş sayılmayız.”

José Ortega y Gasset, *Tarihsel Bunalım ve İnsan*
(Metis Yayıncılık, 1988)
Orijinali: *En Torno a Galileo* (1933)

Frazeri ailesi

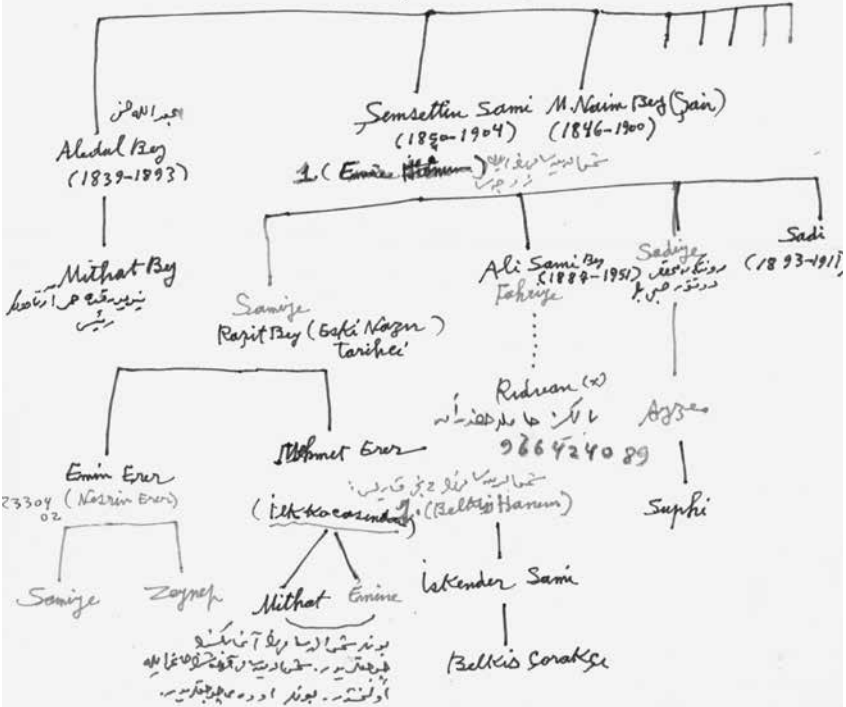
Mehdi Frazeri
(1872 -)

1897 Müstakimlik Müzakereleri,
Kıymakamlık, Mutasarrıflık yaptı

Son (Kuduz) Mutasarrıfı. İsmailiye Devleti Başbakanı ve Kral Nâsiri. Maharrin

Durmuş Bey

Halit Bey
(- 1864)

(x) Kralın kızıdır. Belkis Sorakçı, İstanbul'da doğdu. İstanbul'da büyüdü. İstanbul'da eğitim gördü. İstanbul'da çalıştı. İstanbul'da evlendi. İstanbul'da yaşadı. İstanbul'da öldü.

Fraşerilerin Osmanlıca-Türkçe kısmi soyağacı
(Marmara Üniversitesi, Taha Toros Arşivi).

Birader

“Annem Üsküb’den, evinden, eşyasından güç belâ kurduğu yuvasından ayrılmak istemiyordu. Bu karara karşı isyân etti. Lakin fâidesi olmadı. Iztrabı yuvasının müebbeden dağıldığını hissetmesinden geliyordu. Zavallı ümmî kadın ne kadar doğruyu görüyormuş! Hakikaten o zamandan sonra kendi öldü, biz evlatları küçük yaşda dağıldık, perîşan olduk, hâsılı o gün bugün bir daha bir çatı altında birleşemedik!...”

Yahya Kemal, *Çocukluğum, Gençliğim, Siyâsi ve Edebî Hatıralarım*

ŞEMSEDDİN, KİTAPLARININ ÖNÜNE koyduğu o soluk, kimin aldığını hiçbir zaman bilemeyeceği eski fotoğrafa bakakaldı.

Tepeye tırmanan dağ yolunun bitimindeki doğduğu köye doğru yürüdüğünü hayal etti.

Şimdi İstanbul’da kimse bilmesede, kendi söylemese de adını gizlice ve gururla taşıdığı o köyün, Fraşeri’nin orta yerindeki taş evlerine gidiyordu. Adını aldığı dişbudak ağaçlarıyla kaplı, senelerdir görmediği, artık koptuğunu sandığı ama kopmadığının her geçen gün farkına vardığı, doğduğu topraklara...

Önce babasının, sonra da annesinin ölümünün ardından, ailenin yeni babası artık Abdül'dü. Biraderi Abdül, evin büyük odasına yedi kardeşi toplayıp konuşma yapmıştı.

Abdül, kardeşlerinin hiçbirine benzemiyordu. Sert ve heyecanlı bir mizaca sahipti. Yorgundu ama Şemseddin'den daha genç ve zinde görünüyordu. Saçlarına biraz ak düşmüştü ama kimin ağabey, kimin küçük birader olduğunu herkes yanlış tahmin ederdi.

Şemseddin için ise Abdül bir ağabey değil; babaydı. Büyük odada tüm kardeşlere söyledikleri aklından hiç çıkmamıştı: "Burası artık bizim için hatıradır. Atalarımız, köklerimiz, soyumuz buradadır, biz buraya aitiz. Fakat artık buradan ayrılmalıyız. Bu topraklar bizi doyurmaya yetmez. Burada bizim için bir gelecek yok artık. Yeniden başlayacağız. Şehre inmeli, orada yeni bir hayat kurmalıyız. Fraşeri'yi unutmadan, onun sıcaklığını kalbimizde hep taşıyarak..."

O gün henüz on bir yaşındaydı ama Yanya'ya yarım günlük yürüme mesafesinde, koca dişbudak ağaçlarının çevrelediği tarlaların arasında, kutsal Tomor Dağı'nın güney yamacına kurulmuş Fraşeri Köyü'nün oraya buraya koşturan çocuklarından biri hiç olmadı Şemseddin. Evde kalabalık, köyde çocuklar kalabalık; Şemseddin ise kendiyse hep yalnız.

Köyde toprakların çoğunun sahibi bey ailesinin bir bireyi olarak akranelerinden hep bir adım öndeydi, önde olmak mecburiyetindeydi. Babasının ricasıyla, yarım günlük yoldaki Tepedelen'den gelen Mehmed Efendi'den ilk Arapça harfi öğrendiği günden itibaren bir daha hiç çocuk olmadı. Çok sevmişti okumayı; Mehmed Efendi'nin gelmediği günlerde dayanamaz, o giderdi hocasının evine. Farsça, Osmanlıca... Mehmed Efendi bile bir süre sonra yetişemez olmuştu ona. Kendini o kadar farklı görmeye başlamıştı ki, annesinden ona bir cübbe dikmesini istemişti.

"Ne yapacaksın cübbeyi deli çocuk? Sarık da takıp hoca mı olacaksın bu yaşta?"

"Hayır anne, ilmiyeliler giyiyor sarığı, cübbeyi, hocalar değil. Ben âlim oldum, sor istersen Mehmed Efendi'ye."

Annesinin diktiği o cübbeyle günlerce Fraşeri'nin sokaklarında dolaştı göğsünü gere gere... Yaşlıları şaşırıldı tabii onu o kıyafetle görünce, kendi aralarında kıkırdadılar ama umurunda değildi Şemseddin'in. Ağabeyi Abdül, şehre, Yanya'ya her gittiğinde kitaplar getiriyordu ona. Büyük bir iştahla onları da okuyor, durmadan yenilerini istiyordu.

Şehre taşınacaklarını duyduğunda verdiği ilk tepki, “Zosimea Jimnasi’na giderim o zaman ben...” olmuştu. Zaptedemediği coşkusu, bütün yüzüne tebessümle yayılmıştı. Abdül önce Şemseddin’e, sonra da Şemseddin’in bu çıkışına şaşırarak diğer kardeşlerine baktı:

“Evet, Naim de gidecek mektebe. Sadece senin değil, hepimizin, hatta küçük Mehmet’in de öğrenmesi lazım. Köyde kaldığımız sürece geride kalacağız. Yanya’ya gidince göreceksiniz, öğrenmeden bilmeden orada yaşayamayız. Ya buradaki gibi yaşayacağız ya da şehirdeki gibi... Babamız, dedelerimiz, atalarımız bize şeref ve itibar bıraktı. Şimdi bu nişanlara biz de ilmi ekleyeceğiz...”

Yanya’da Rumlar ağırlıkta olduğu için okulların da çoğu onlarındı. Zosimea ise mucize gibi bir okuldu. Sadece eski ve yeni Yunanca değil, coğrafya, astronomi, matematik, tarih, kimya, hatta fizik gibi, okuma iş-tahlısı köy çocuğu Şemseddin’i bile zorlayan konuları öğretiyorlardı.

Mehmed Efendi’nin Kur’an’dan, hadislerden, Kербela hikâyelerinden, Hazreti Ali efsanelerinden, Şehname’den ibaret eğitiminden sonra yepyeni bir dünya açılmıştı önünde. Talebeye ilgi gösteren, medeni, rahat, ilim peşinde muallimler... Arapça, Farsça öğreten muallim Yakup Efendi bile köydeki hocasına benzemiyordu. Yeni diller öğrendikçe merakı bir kat daha artıyordu. Sadece Yunanca ve Latince ile kalmadı, Fransızca ve İtalyancayı da hevesle öğrenmeye başladı.

Dağ köyünde Şark’ı soluyan Şemseddin ve Fraşeri ailesindekiler, Rumların ekseriyette olduğu bu büyük şehirde şimdi Garp’ı soluyordu. Yanya’da Müslümanların oturduğu mahallede büyük bir eve geçmişlerdi. Ablaları Nefise, Şahinisa ve Şerif, evin esas beyleriydi. Dedelerinden gelen Bektaşî gelenekleriyle evde zaten hiçbir zaman zabıt altında, sofu bir dünyaları olmamıştı. Kadınlar, gündelik hayatın ayrılmaz bir parçasıydı. Olmaz diyen, reddeden, asla demesini bilen kadınlar...

Bütün bu farklılığın temelinde Bektaşîlik yatıyordu.

Köyün bütün çocuklarına ilk eğitimini veren Aluş Baba, köy yolunun ucundaki, bütün vadiye bakan yüksek bir uçurumun tam üzerindeki tek kede yaşıyordu. Kendini bildi bileli köyün merkezi o taş yapı, o tekkeydi. Haftanın bir gününde oraya giderdi köyün bütün büyükleri... Kadınlar, erkekler, hatta çocuklar... Bir ayırım olmazdı aralarında... Bir arada, yan yana dururlardı. Dua ederler, sema ederler, şarkı söylerlerdi.

Tekke, civardaki diğer köylerin de ziyaret ettiği, dualara katıldığı bir yerdi. Zavalan’dan, Mican’dan gelenlerle dolup taşardı orası... Nasibi

Tahir Baba adını taşıyordu. Tahir Baba, tekkenin kurucusuydu. O ölümden sonra Post'a önce yeğenleri, ardından da Baba Aluş oturmuştu. Çocuklar, ilk eğitimlerini, dini, âdetleri, gelenekleri, kültürlerini oradan alırlar, orada öğrenirlerdi. Sarı Saltık'ı, Nesimi'yi, tekkenin kurucusu Tahir Baba'nın Nesibî mahlasıyla yazdığı şiirlerini orada ezberlemişlerdi.

Şemseddin'in yaşadığı topraklar, Akdeniz'in bitimde başlayan yüksek dağlarla içeriye doğru kıvrılan yollar, yüksek tepelerdeki köyler, ovalardaki kasabalar ve şehirler, ırkların ve dinlerin birbirine geçtiği yerlerdi. Onlar Bektaşî'ydi, kasabada Ortodoks Rumlar, Katolikler, dağın daha da ilerisinde Grek toprakları... Kuzeyde Karadağlılar, güneyde Makedonya dedikleri her dinden insanın yaşadığı topraklar ve daha da ötede, hep buraların kendi toprakları olduğunu iddia eden İslavlar...

Dağların daha da geçit vermez tepelerinde, bambaşka inançları olan insanlar da vardı. Onlar da gözden ırak yaşarlardı. Babası bir seferinde onlardan, Bogomillerden bahsetmişti ona. Hristiyanların bile reddettiği Hristiyanlar... Ortodoksların kabul etmediği Ortodokslar... Müslümanların kabul etmediği Müslümanlar... Bektaşîlerin bilmediği âdetler... Dedesinin Mehmed Efendi'yle yaptığı o uzun akşam sohbetlerinde bazen onlardan bahsederlerdi. Bilebildikleri, o gecelerde merakla kulak kesilip dinlediklerinden aklında kalanlardı. Çekingenerdi, kendilerini kimselere göstermezlerdi, belli etmezler ama merttiler, asla pes etmezlerdi. Mizaçlarını kendilerine benzetirdi; sert ve inatçıydılar, asla inançlarından vazgeçmemişlerdi...

Âdetlerini yüzlerce senedir koruyorlar ama o topraklarda yaşayan diğer âdetlerle hercümerç olmuş birbirlerini büyük bir saygıyla kabul leniyorlardı. Rahatlıkla bir arada otururlar, rakıyı hep birlikte gülerek sohbet ederek içerlerdi. Bu yüzden bazen İstanbul'dan gelen paşaları, paşaların yanında getirdiği hocaları anlamıyorlardı. Sert bakışlarıyla, ağızlarından düşürmedikleri dualarıyla ve sürekli olan biten her şeyi ayıplamalarıyla başka bir dünyadan gelmiş gibi görünürlerdi.

Aslolan Arnavut olmalarıydı; Bektaşî, Ortodoks, Müslüman, Bogomil olmak sonra geliyordu hep... Arnavut topraklarının inancını şekillendiren, yüzyıllar süren Sırp baskısının ardından gelen Osmanlı barışının rahatlatıcı atmosferinde, birçok zengin ve soylu Arnavut aile için vergilerden ve sorumluluklardan kurtulmanın en kestirme yolu Bektaşî öncülerin izinden gitmek olmuştu. Anadolu'dan gelen seyyah dervişler

boş ve تنها arazilere yerleşip tekke ve zaviyelerini inşa ettikçe halkın bir parçası oldular. Bu seyyahlar yüce gönüllü, hoşgörülü, parada, ürünlerde, toprakta gözü olmayan, bir lokma bir hırka ile ömrünü tamamlamaya yemin etmiş sufilerdi.

Çocukluğunun en büyük efsanesi olan Sarı Saltık, gerçekte yaşamış mıydı, yoksa Balkan topraklarına yerleşen binlerce Bektaşî dedesini bünyesinde toplayan bir simge miydi, bilinmez ama Şemseddin için o, bir efsane olmanın ötesinde etiyle kemiğiyle, ona kadar ulaşan sözleriyle ruhunu belirleyen bir ışıktı. Sarı Saltık ile birlikte Arnavut topraklarında köylülerin hayatları, gelenekleri, görenekleri, kültürleri büyük bir değişime uğramıştı.

Tekkelere çocukların Arapçayı, Farsçayı ve bunların karışımıyla zenginleşmiş Türkçeyi öğrenmeleri sıradanlaşmıştı. Osmanlıca gündelik hayatlarının bir parçasıydı. Arnavutlar, atalarının yüzyıllar önce benimsedikleri bu kültürü içselleştirdikçe, uzaktaki Osmanlı da Arnavutları kendinden bir parça olarak görmeye başladı. Arnavut topraklarında Müslüman Arnavut olmak, hele ki soylu, okumuş, muteber ve varlıklı biri olmak, geçmişinde de babası Halit Bey gibi hep Osmanlı'nın yanında durmuş komitacılık hatırası da varsa, Osmanlı için bölgenin idaresinde tercih sebebi sayılırdı.

* * *

Şemseddin, sekiz yıllık Zosimea'yı yedi yılda bitirdi. Artık bambaşka biri olmuştu. Sadece onun değil, bütün ailenin önünü açan, bambaşka bir yola sokan ağabeyi Abdül'e içinde büyük bir sevgi ve minnet duygusu besliyordu. Köylerinden ayrıldıklarından beri tek başına aileyi korumuş, geçindirmiş, bu arada kendi de okumuş, yeni diller öğrenmiş, Yanya'nın Müslüman Arnavutlarının gözünde Abdül Beg Toska olmuştu.

Abdül, sadece eli kalem tutan okumuş bir memur da değildi. Fraşeri köyünde yaşadığı yıllarda daha küçük yaşlardan itibaren babası Halit Bey'in köyden ve yakındaki Zavalan'dan, Ogren'den, Miçan'dan topladığı kendisine sadık silahlı adamlarıyla Teselya'daki Rumlarla bitmek tükenmek bilmeyen çatışmalara da katılan, eli tabanca tutan bir Arnavuttu. Ergiri'deki, Permeti'deki Bektaşî köylerinden Fraşeri'de babasının izinden giden bir "Beg".

Bu duyguyla ağabeylerini bir süre bırakamadı Şemseddin. Jimnas'da aldığı eğitimin karşılığında verilen vazifeye o da Yanya'da, Osmanlı ka-

leminde çalışmaya başladı. Osmanlı, Arnavutluk topraklarında bey ailelerine imkânlarını açık tutardı –sadık olmak koşuluyla. Din birlikteliği o kadar tesirliydi ki Arnavut beylerinin çoğu için var olan düzen yeterliydi. İstediklerinde İstanbul'a hemen ulaşabiliyorlardı. Kendi soylarından vezir-i azam bile çıkmıştı. Oradaki her kalemde, üstelik çok kuvvetli ve tesirli bir Arnavut muhakkak bulunurdu.

Yanya'da iki yıldan fazla kaldı. Okumaya, kitaplarla yaşamaya devam etti ama bu sırada yazmaya da başladı. Evinde okuduğu kitaplardan öğrendiklerini Osmanlıcaya aktarıyordu. Fransa tarihi, İtalya tarihi, Avrupa tarihi... Yazdıklarını Abdül'e, Naim'e okutuyor, beğendiklerinde daha da cesaretleniyordu.

O kâğıtlara sürekli tarih karalarken, Abdül Beg Toska, evde yüklenmediği beylik gibi, Yanya'daki Müslümanların da lideri olarak giderek öne çıkmaya başlamıştı. Şehrin kahvelerinde, dükkânlarında konuşulan konular değişiyordu artık.

Abdül, uzun zamandır kafasında dolaştırıp bir türlü ikna olamadığı Büyük Ev'inin yüzlerce senedir süren düzenini baştan başa değiştirecek kesin kararını, bir haziran akşamı yemekten sonra divanda kardeşleriyle birlikte kahve içip sohbet ederlerken, evin en küçüğü, sekiz yaşındaki Şahinisa ablası Nefise'ye o soruyu sorduğunda verdi...

Yemin

“Kahramanlarımı –vicdanım alkışladığı kadar– umûm dahi alkışlayacak mı? Ya alkışlamaz ise... Ya kahramanlarımın mahâreti yalnız hayâl-hânemin içine mahsûs olup dışarıda ibrâz edemezler ise... Ya kahramanlarımın harekâtı yalnız vicdânımın nazârında müstahsen olup umûm beğenmez ise... Ya ıslık çalarlar ise...”

Şemseddin Sami, *Besa yahud Ahde Vefa*, “Önsöz”

ABDÜL, KÜÇÜK KIZ KARDEŞİ Şahinisa'nın, ablası Nefise'ye sorduğu soruyu, o akşam yemekten sonra kardeşleriyle sofada sohbet ederken duyuyordu. Çalıştığı dairede de o gün aynı soruyu Nezni köyünden gelen İsmail Ağa'nın yeğeni Hakkı Gras da kendisine sormuştu.

“Hangisi bizim lisanımız? Arapça mı? Osmanlıca mı? Ama biz kendi aramızda kendi lisanımızı konuşmuyor muyuz? Biz neyiz o zaman?”

Nefise, cevap vermek yerine Şahinisa'yı azarlayıp mutfaktan bez getirmesini isteyince Abdül küçük kardeşini yanına çağırdı. Herkesin duyacağı şekilde, sorduğu soruya cevap verdi:

“Evet, Şahinisa, bizim konuştuğumuz lisan, bütün Arnavutların konuştuğu lisan. Bizim vatan-ı hususimizin lisanı odur. Ama bir de vatan-ı umumimiz var hepimizin. O da Osmanlı. Onun dilini de bilmemiz lazımdır. Kendi dilimizi de...”

“Ama mahallede biri biz sizden farklıdır, Ortodoksuz diyor. Hatta biz de Slavlar gibi olacağız; Yunanlık var artık diyor...”

Abdül güldü. Aylardır kendi aralarında konuştuıkları ve ne yapacaklarını bilemedikleri konuyu iki kelimedede ne güzel anlatmıştı...

“Evet, Yunanlık diye bir şey var. Ama Arnavutluk diye bir şey de var. Bu topraklarda ezelden beri biz varız. Dedelerimiz, atalarımız hep burada yaşadı. Sana başka bir şey daha söyleyeyim, kulağımı aç iyi dinle şimdi...”

Şahinisa, dizlerinin üzerinde divanda oturan Abdül ağabeyine yanaştı. Abdül sanki kimsenin bilmediği, ilk defa açıklanacak bir sırrı anlatmaya başlayacakmış gibiydi:

“Biz Arnavutları ayıran din değildir, nehirdir. İşkumbi Nehri'nin kuzeyi Kiga'dır, güneyi Toska. Bana bu yüzden Abdül Beg Toska diyorlar. Sadece Gegalık ve Toskalık, Şahinisa. Sadece o ikisi. Geri kalanı teferruttur. İşkodra, Prizren, Manastır, Yanya... Niye Malisör diyoruz Gegalara? Cibâl halkıdır çünkü, dağlıdır. Malisyalıdır. Onlar da bize Lap derler. Ama dilimiz aynıdır. Sadece lehçelerimiz biraz farklıdır, o kadar. Yoksa Gegler ve Tosklar birbirleriyle gayet güzel anlaşır. Geglerde Sünnilik vardır, Katolikler de vardır. Biz Tosklarda Bektaşilik de vardır, Ortodoksluk da vardır. Onlar Slavlara daha yakındır, biz Yunan'a daha yakınız. Çünkü biz ona komşuyuz, onlar Sırp'a...”

Şahinisa, “Yüzlerimiz, huylarımız da mı aynıdır ağabey?” diye sorunca, Naim gülümseyerek konuşmaya katıldı.

“Onları görsen çok korkarsın Şahinisa; üç bacakları, dört kolları var, dev gibiler; Baba Tomor gibi...”

Baba Tomor, geldikleri köyün arkasında gökyüzüne doğru yükselen kasvetli Tomori Dağı'nın tepesinde yaşadığına inanılan, bembeyaz sakalları beline kadar uzanan, başının üzerinde sürekli dört dişi kartalın döndüğü tanrıların tanrısı ihtiyar devdi. Yaramazlık yapan çocuklar bu efsaneyle korkutulurdu: “Baba Tomor gelecek şimdi!” Ama bu korkutma Müslümanlarda biçim ve ad değiştirir, Baba Abbas olurdu. Bektaşiler de Hazreti Ali'nin oğlu, Kerbela'da şehit olan Hüseyin'in koruyucusu, yolundan hiç sapmayan üvey kardeşi Abbas'ın da o dağın en tepesinde

olduğuna inanırdı. Ortodokslar yazın başında, Bektaşiler yazın sonuna doğru hep birlikte tepeye çıkarlar, dua ederler, adaklar keserlerdi...

“Ben korkmam ki Baba Tomor’dan... Kimse korkmaz; Elenlerin küçükleri korkar bir tek...”

Abdül konuşmayı kesip soruya cevap verdi:

“Aynıyız ama huylarımız aynı değildir Şahinisa. Vücutlarımız da benzemez, onlar bizi, biz onları hemen anlarız... Toskalar kara gözlüdür, kara saçlıdır. Gegalar sarı saçlıdır, mavi gözlüdür.”

Şahinisa, “Çok farklıymış,” dedi, “o zaman nasıl aynı oluyoruz ki?” Abdül bir an düşündü, söyleyip söylememekte tereddüt etti. Vereceği örneğin Şahinisa’nın kafasını çok karıştıracaklarını biliyordu ama aklına başka bir şey gelmedi:

“Müslümanın sünnetsizi olur mu? Latinlerin dört karısı olur mu? Malisör ise olur... Kilisede imam görürsün, tekkede, camide papaz... Arnavutluk budur zaten. Cemaat-i mahsusa. Bizde dine bakılmaz. Dile bakılır. Bizde kan kardeşliği vardır. Kan kardeşliği dine bağlı değildir. Sen Mehmet, nasıl kan kardeşi oldun Vasil ile, hatırla...”

Ailenin en küçük erkeği Mehmet, adını duyunca oturduğu yerde hafifçe kımlıdadı, coşkuyla, hiç nefes almadan konuştu:

“Parmaklarımızı kestik, kanımızı birleştirdik, şeker parçalarının üzerine akıttık ve şekeri yedik. Sonsuza dek kan kardeşi olduk.”

Abdül tekrar Şahinisa’ya döndü:

“Bak, duydun mu? Kanlarını şekerin üzerine akıtıp yemişler birlikte. Katolikler de kanı şarabın, rakının içerisine damlatırlar ve yine birlikte içerler. Gördün mü? Burada şeker, orada rakı ya da şarap. Fark etmiyor, esas olan aynı, kan kardeşliği...”

Abdül, Şahinisa’nın anlayıp anlamadığını bilmiyordu ama başka türlü anlatamazdı. Din farkını bilirdiler ama ona hiç ehemmiyet vermeden büyümüşlerdi. Topraklarını almak için hücum eden Yunan çetelerine karşı babasıyla vuruşurken yanlarında Ortodoksluğa bağlanmış Arnavutlarla birlikte çarpışmıştı. Yunan da onlar gibi Ortodokstu ama Arnavutça bilmiyorlardı. Lisanları başkaydı.

Ama yaşadıkları topraklarda artık sadece kan davaları vuruşmaları, şeref üzerine yapılan acımasız kıyamlar yoktu. Dört bir tarafta giderek güçlenen ve giderek kendilerine yönelen akınlar vardı.

Osmanlı’nın yüzlerce senedir onları koruyan şemsiyesini artık reddedenler, kuvvetli yeni bir şemsiye bulmuştu: Herkesin bildiği, itaat

Özel bir baba... Özel bir oğul...

Şemseddin Sami...

Türkçe'nin, Türk edebiyatının ölümsüz ismi.

Ali Sami...

Galatasaray Spor Kulübü'nün kurucusu,

Türk sporunun büyük teşkilatçısı.

Baba ve oğlunun ortak kaderi... Bir ailenin, Arnavutluk'un bir dağ köyünden İstanbul'a uzanan 100 yıllık olağanüstü hikayesi... Savaş, sürgün, hapis, ölüm. Genç Osmanlılar, Namık Kemal, Ebüzziya Tevfik, İttihat Terakki, Abdülhamid, Meşrutiyet, Balkan Savaşı, I. Dünya Savaşı, Futbol, Mektep, Galatasaray, İşgal, Cumhuriyet...

Parçalanma ve yeniden doğuş sancılarının İmparatorluk topraklarının her yerinde dizgininden boşanırcasına yaşandığı o 100 yıllık unutulmaz tarihi sürecin tam ortasında, babadan oğula geçen büyümlü Ruh Akışı'nın, hayatlarına damga vuran trajedilerin, aşklarının, tutkularının hüznümlü hikayesi...

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2096-1

9 789751 420961